

MALOVŠE. CERKEV SVETIH KOZMA IN DAMIJANA

Nocoj bomo spremljali bogoslužje iz podružnične cerkve svetih Kózma in Damijana. Ta je, póleg ônih opisanih v Gojačah in na Ravnah, tretja podružnica črniške župnije.

Prva malovška cerkev je stala na predzgodovinskem gradišču, ki se po sv. Kozmi danes imenuje Kozmac.

Tam mimo je proti Gojačam, Vrtovinu, Kamnjam in naprej proti Castri, se pravi današnji Ajdovščini, že za časa Rimljanov vodila stara *vicinalka* ali medkrajevnic.

Oddaljenost prvega svetišča od naselja, ki je ležalo »malo više«, pa njegova izpostavljenost roparjem, sta svetovala božji hram sezidati bliže ljudem. Zato je prvi goriški nadškof *Karel Mihael Attems* že leta 1751 naročil črniškemu župniku sezidati cerkev v Malovšah. A to naročilo je šele 15 let pozneje, leta 1766, izpolnil njegov naslednik, župnik *Karl Anton Romani pl. Felsenberg*.

V nôvo cerkev so z občutkom za lépo in Bogu že posvečêno, poleg starih zavetnikov prenesli tudi nekaj kulturnih biserov, med njimi znameniti kip *Marije z Detetom* in lesena, po dobroti gospoda Aleksandra Lestana pozlačêna kipa starih zavetnikov.

Cerkev je bila torej dokončána 23. septembra 1766, ko jo je črniški župnik blagoslôvil, nadškof Attems pa 4. novembra naslednjega leta tudi posvetíl.

Sprva je imela le preslico. Današnji zvonik so k njej prizidali v 20. letih prejšnjega stoletja, za dekana *Alozija Novaka*.

V banjasto svódenem prezbiteriju sedanje cerkve stoji véliki, marmornato okvirjen oltar. V njem kraljuje podoba *Vseh svetnikov*, baróčno delo iz sredine 18. stoletja, ki po maniri spominja na ajdovskega slikarja Antona Cebeja. Pisana množica svetnikov pritegne pozornega obiskovalca, seveda pa tudi častilca tistih, ki so po Bôžji dobroti že dosegli čast nebeških izbrancev.

Ob strani osrednje podobe stojita kamnita kipa svetih Kozma in Damijana, izklesanih za to cerkev.

Sranska oltarja iz druge polovice 18. stoletja sta razgibani, ploskovito zasnovani deli izpod iste roke.

Na levem oltarju je oljna slika sv. Lucije iz 17. stoletja, v átiki pa kopija Matere Bôžje iz istega časa. Vrh stebróv sta kipa neznanega svetnika in sv. *Agate*, ob straneh sv. *Joahima* in sv. *Ane*.

Na desnem oltarju je podoba *Marije s svetimi Frančiškom, Dominikom in Katarino* ali Barbaro, v átiki pa sv. *Jurija*.

Stare podobe križevega pota iz 18. stoletja so dar župnijske cerkve sv. Vida v Črničah. Devêta, enajsta in trinajsta postaja spominjajo na že omenjenega Antona Cebeja, avtorja glavne oltarne podobe ali pale.

Pred glavnim cerkvenim vhodom obiskovalce pred dežjem varuje nova lopa s trikápnim nadstreškom, naslónjenim na nôva kamnita stebra.

Malovško svetišče je prispevalo v zakladnico cerkvene umetnosti vrsto lepih in starih umetnin v kamnu, lesu in na platnu, ki po vrednosti presegajo krajevno in župnijsko ráven. Njihov kônčni in najvišji namèn pa je, da spodbujajo kristjane in ljudi dôbre vólje, naj prestopimo prag upanja in se oizrêmo za tistimi, ki iz lastne izkušnje že vedò, kaj pomeni *biti pri Bogu*. Med témi je – ne da bi prav vedeli – veliko nekdanjih prebivalcev Malovš, Gojač, Raven in onih spod zvona sv. Vida v Črničah. Trdo življênje in ognjeni jeziki preizkušenj so jih očistili, bôžje usmiljenje pa jim je – po besedah sv. Avgústina – na stežaj odprlo vrata k Bogu, kajti *k sebi si nas ustvaril in nemirno je naše srcé, dokler ne počije v têbi*. Zato bi, če bi z notranjim očesom opazovali podobo Vseh svetnikov, nemara na njej prepoznali marsikoga znanih, ki so iz te solzne doline že dosegli *dolino Jozafat*, kjer Vsemógočni obuja mrtve in jih sprejema v svôjo družbo.

KVIZ

Kje je stala prva malovška cerkev?

Kdo je zidal drugo cerkev v Malovšah?

Katerega leta je bila posvečena?

Čigava podoba krasi glavni oltar malovške cerkve?

Kateri izmed naštetih svetnikov in svetnico so s stranskih oltarjev?

Od kod so prišle malovške postaje križevega pota?

Kako se glasi znameniti Avguštinove stavek o Bogu?